

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: قبله

بر اساس ترتیبی که در مراجعه به کتب فقهی عرض شد امروز نکاتی را از مصباح الفقیه به عرضتان می‌رسانیم، ایشان اولاً می‌فرماید اثر عملی برای بحث کیفیت استقبال وجود ندارد و این همه وقت صرف کردن در اینکه محاذات با کعبه چطور صورت می‌گیرد و امثال ذلک لازم نیست بلکه این یک امر عرفی می‌باشد و اگر عده‌ای از فقهاء در حالی که مبانی مختلفی در این مسئله دارند در یک جا جمع شوند آخر الامر همگی با وجود اختلاف نظر در مورد محاذات به یک طرف نماز می‌خوانند بنابراین بحث محاذات و استقبال اثر عملی ندارد و نیاز به این همه بحث نیست و ایشان استشهاد می‌کند به همان روایتی که جبرائیل آمد و در وسط نماز ظهر حضرت را از بیت المقدس برگرداند به سمت کعبه و همین قضیه در همان زمان در مسجدی که در نزدیکی آنها بود نیز اتفاق افتاد و صفوف جایجا شد و جای مردها و زنان عوض شد و فقط به آنها گفته شد که قبله عوض شده و آنها نیز با همان ارتکاز عرفی خودشان مکه و کعبه را درک کردند و فهمیدند و استقبال همین است و این همه بحث در کیفیت محاذات و استقبال لازم نیست.

مطلب دومی که فقیه همدانی می‌فرماید در مورد این عبارت: "کلما ازداد بُعداً ازدادت جهة محاذاته سعة" می‌باشد، ایشان می‌فرماید این یعنی اینکه کوچک را بزرگ و بزرگ را کوچک می‌کند به عبارت دیگر در

یک قدمی وسعتی دارد و در ده قدمی وسعتش ده برابر می‌شود از طرفی باید دانست که ما مثلاً گاهی روبه خورشید و یا ماه یا ستارگان می‌ایستیم خب خورشید خودش چندین میلیون برابر زمین است ولی وقتی جهت محاذات را در نظر می‌گیریم و نگاه می‌کنیم آن را کامل و حتی با تمام حواشی و اطرافش می‌بینیم که خب معلوم می‌شود دور بودن بزرگ را کوچک می‌کند.

مطلب سوم اینکه شارع مقدس در امر قبله توسعه قائل است و خیلی سخت‌گیری نکرده زیرا تمام مردم از عوام و غیر عوام روزی چند مرتبه نماز می‌خوانند و نیاز دارند قبله را بدانند، فقیه همدانی در اینجا به سراغ بحث اصولی رفته و می‌فرماید در مورد استقبال قبله موافقت قطعیه لازم نیست بلکه مخالفت قطعیه حرام است و لازم نیست مصلی قطع داشته باشد که به طرف قبله نماز خوانده اما باید بداند که از سمت قبله خارج نبوده.

مطلب چهارم اینکه ایشان می‌فرماید آیا در بحث تشخیص و استقبال قبله می‌توان از علماء علم هیئت تقلید کرد یا نه، ایشان می‌فرماید شاید اصلاً برخی از علماء علم هیئت مسلمان نباشند که خب قطعاً ما نمی‌توانیم از آنها تقلید کنیم، خب ما عرض می‌کنیم باید توجه داشته باشیم که سه حالت در اینجا متصور است؛ اول اینکه انسان عن علم مطلبی را از کسی بشنود و نسبت به آن علم پیدا کند، دوم باب شهادت است و دیگری اخبار می‌کند و شارع مقدس شاهد عادل را در امور حسی حجت دانسته و سوم بحث کارشناسی و رجوع به متخصص و خبره است که در این صورت نیاز به عدالت فرد متخصص و خبره یا مسلمان بودنش نیست مثل طبیب متخصصی که کافر است، بنابراین این اصلاً تقلید نیست بلکه رجوع به

برای تشخیص قبله می باشد، ایشان می فرماید در مساجد و مقابر وقتی نگاه می کنیم تفاوتی وجود دارد و قبله آنها دقیقا به یک سمت نیست پس معلوم می شود سختگیری در این رابطه وجود نداشته بلکه عرفی می باشد بنابراین تفاوت مقابر و مساجد که دیروز مطرح کردیم و کلام آیت الله حسن زاده آملی سلمه الله را نیز در این رابطه نقل کردیم با این بیان جواب داده شده.

مطلب هفتم در مورد تقدم تحری بر نماز به چهار جهت می باشد، ایشان روایاتی را نقل می کند و می فرماید اول تحری کنید اگر کارائی نداشت بعد به سراغ چهار طرف نماز خواندن بروید و از این معلوم می شود که شارع مقدس تحری هر شخص را معتبر و مقدم دانسته و همین مطلب دلیل بر توسعه امر قبله می باشد. تا این مقدار از کلام فقیه همدانی برای بحثمان کافی بود که به عرضتان رسید. بقیه بحث بماند برای روز شنبه إن شاء الله تعالی ...

والحمد لله رب العالمین و صلی الله
علی محمد و آله الطاهرین

کارشناس و متخصص است که اتفاقا عقلاء نیز همین کار را می کنند و دیگر به ایمان و اسلام و وثاقت آن کاری ندارند بلکه فقط به تخصص اش نگاه می کنند.

مطلب چهارم اینکه شارع مقدس در امر قبله خیلی سختگیری نکرده ایشان اول همان روایت مربوط به مسجد ذوالقبتین و مسجد قبا را ذکر کرده و بعد به سراغ این آیه شریفه: ﴿وَاللَّهُ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَانمَّا تُولُوا فِثْمَ وَجْهِ اللَّهِ إِنْ اللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾^۱ رفته و می فرماید به این آیه نمی توان برای وسعت قبله تمسک کرد و گفت که در بعضی جاها و در بعضی اوقات به هر طرف نماز بخوانی صحیح است و اصلا این آیه مربوط به بحث وسعت قبله نیست و اما آیت الله طباطبائی اعلی الله مقامه در تفسیر المیزان در تفسیر این آیه شریفه می فرماید این آیه توسعه در قبله است نه توسعه در جهت قبله، یعنی شما هرجائی که خواستید نماز بخوانید باید روبه قبله بخوانید به عبارت دیگر در جهت قبله توسعه نیست بلکه در خود قبله توسعه است به این معنا که در جائی که خواستید نماز بخوانید باید روبه قبله نمازتان را بخوانید.

مطلب پنجم اینکه ایشان سعی دارد سهولت در امر قبله را نشان بدهد لذا می فرماید ممتنع است که خداوند برای کل مردم تکلیف کرده باشد که هر کسی حتی عوام بروند و کعبه را پیدا کنند بلکه یک وسعتی قائل شده مثلا در روایت داریم که حتی تحری را شارع مقدس کافی دانسته.

مطلب ششم که مربوط به بحث دیروز هم می شود در مورد مقابر مسلمین و اموات و کیفیت دفن آنها برای تشخیص قبله می باشد یا مراجعه به محراب مساجد

^۱ سوره بقره، آیه ۱۱۵.